

TÜRKİYE'DE KÜÇÜK İŞLETMELERİN FİNANSAL SORUNLARI VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ*

Ali CEYLAN**

I. GİRİŞ

Küçük işletmelerin gerek ülkemiz, gerekse diğer gelişmiş ülke ekonomileri içerisinde önemli yerleri vardır. Küçük işletmeler Türkiye'de mal ve hizmet üretimi ve istihdamı açısından önemli bir yere sahiptirler. Örneğin; toplam imalat sanayiinde istihdam edilen 1.547.700 kişinin 740.000'nin istihdamı küçük imalat sanayi tarafından gerçekleştirilmektedir¹.

Öte yandan, DİE'nün 1980 genel sanayi ve işyerleri sayımına göre, Türkiye'de tüm işyerlerinin % 93'nün küçük, % 7'si büyük işletmelerden oluşmaktadır. Sayım kapsamına alınan imalat, ticaret ve hizmet işletmelerinde istihdamın % 68'inin küçük işletmeler tarafından karşılandığı saptanmıştır. Özellikle ticaret, otelcilik ve lokantacılık işyerlerinde 1.187.550 kişinin istihdam edildiği tahmin edilmektedir. Öte yandan, ticaret ve hizmet sektöründe faaliyet gösteren işletmelerin küçük işletme şeklinde kurulmaları ve bu sektördeki paylarının her geçen gün artması önemlerini arttırmaktadır. İmalat sanayiinde ise, 1-9 kişi çalıştıran işyerleri yerine, en son tanımıyla en çok 25 kişi çalıştıran işyerleri küçük sanayi olarak kabul edilirse, küçük sanayinin ülke ekonomisindeki payı daha da artmış olacaktır².

Ayrıca, Dünya Bankası'nın bir raporuna göre, küçük işletmelerde bir kişi istihdam edilmek için büyük işletmelere göre 1/3 kadar az sermaye yatırımı gerekmektedir. Sermayenin kıt olduğu Türkiye açısından söz konusu durum, küçük işletmelerin önemini arttıran bir başka faktördür³.

* Bu makale 12-13 Aralık 1983 tarihlerinde İstanbul'da SEGEM tarafından yapılan Küçük İşletmelerin Problemleri ve Çözüm Yolları Sempozyumuna tebliğ olarak sunulmuştur.

** Yard. Doç. Dr.; Uludağ Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi

- 1 Ahmet Buldan, "Türkiye'de Küçük İşletmelerin İstihdama Katkıları", Dünya'da ve Türkiye'de Küçük İşletmelerin Kalkınmadaki Rolü Sempozyumu, Ankara, 17-18 Ekim 1983, s. 4.
- 2 Nezih Gökdoğan, "Dünya'da ve Türkiye'de Küçük İşletmelerin Kalkınmadaki Rolü" Dünya'da ve Türkiye'de Küçük İşletmelerin Kalkınmadaki Rolü Sempozyumu, 17-18 Ekim 1983, Ankara, s. 3.
- 3 Ali Ceylan, "İşsizliğe Karşı Küçük İşletmeler", Milliyet, 11 Eylül 1980, s. 2.

Türkiye açısından küçük işletmelerin önemini arttıran bir başka neden, küçük işletmelerin kullandıkları girdilerin yurt içi kaynaklardan karşılanmasıdır. Böylece ülke ekonomisinin dışa bağımlılığı belli bir oranda azalmaktadır. Öte yandan, küçük işletmelerin gelişmeleri sağlandığı oranda, büyük işletmelerin daha az sabit ve işletme sermayesine gereksinimleri olacaktır⁴. A.B.D. gibi gelişmiş bir ülkede bile küçük işletmeler büyük işletmeleri tamamlamaktadır. Örneğin, United States Steel Corporation 50.000, General Electric Company 42.000, Du Pont Company 30.000, General Foods Corporation 40.000 işletmeyle işbirliği yapmaktadır⁵.

Onun için ekonomideki yerleri bu derece önemli olan küçük işletmelerin başarısızlık nedenleri üzerinde durmak ve çözüm önerileri sunmak zorunluluğu vardır.

II. KÜÇÜK İŞLETMELERİN BAŞARISIZLIK NEDENLERİ

Dünya'da bazı ülkelerde yapılan araştırmalar, küçük işletmelerin başarısızlık oranlarının büyük işletmelere göre daha fazla olduğunu ortaya koymuştur. Aynı araştırma sonuçlarına göre, başarısızlıkta en önemli neden finansal sorunlardan kaynaklanmaktadır. Öte yandan yine yapılan araştırmalar, küçük işletmelerin kuruluşundan itibaren ilk 5 yılda % 57'sinin başarısız olduğunu ortaya koymuştur. Bu nedenle, küçük girişimci için ilk 5 yıl oldukça önemlidir.

Bir başka araştırmada girişimci ve kredi verenin görüş açılarından başarısızlık nedenleri şu şekilde özetlenmiştir.

Başarısızlık Nedenleri	Girişimcinin	Kredi Verenin
	Görüş Açısından %	Görüş Açısından %
İş bunalımları	68	29
Yetersiz yönetim	28	59
Yetersiz sermaye	48	33
Şüpheli alacaklar	30	18
Rekabet	40	9
Varlıkların değerlerinin düşmesi	32	6
Konumluk yeri	15	3
Kredi maliyetinin fazlalığı	11	2
Beklenmeyen gelişmeler	11	2

Tabloda görüleceği gibi, gerek girişimci ve gerekse kredi verenin görüş açılarından finansal olayların başarısızlıkta rolü çok önemlidir. Küçük işletmelerin başarısızlıklarında rol oynayan finansal sorunlar şunlar olmaktadır:

1- Küçük girişimci genellikle teknik bilgi sahibidir. Başka bir deyişle, küçük girişimciler finansman konusunda daha az bilgi sahibidirler. Örneğin kredili satışlar konusunda duygusal satışlar nedeniyle, alacaklarını tahsilde sorunlarla karşılaşmaktadırlar⁶.

4 Ali Ceylan, "Küçük İşletmelerin Finansal Sorunları", Finansal Yönetim ve Yatırım Planlaması Dergisi, Yıl 3, Sayı 12 Aralık 1981, s. 329.

5 A. Alev Baç, "Dünya'dan Çeşitli Örneklerle Küçük İşletmelerin Kalkınmadaki Rolü", Dünya'da ve Türkiye'de Küçük İşletmelerin Kalkınmadaki Rolü Sempozyumu, 17-18 Ekim 1983, Ankara, s. 2.

6 Pearson Hunt - Williams Charles M. - Donaldson Gordon, Basic Business Finance; Text and Cases, Richard D. Irwin Inc: Homewood, Illinois, 1971.

2- Sabit varlıklara veya döner varlıklara yapılacak yatırımın aşırı veya eksik tahmin edilmesi bir başka başarısızlık nedeni olmaktadır. Bir başka deyişle, işe başlama sermayesinin yetersizliği veya çalışma sermayesi yetersizliği başarısızlıkta önemli rol oynamaktadır⁷.

3- Ticari kredi küçük işletmeler için en önemli fon kaynağıdır. Oysa yeni kurulan küçük işletmelerin yeni olmaları nedeniyle özellikle ticari kredi kullanmaları zor olmaktadır. Ticari kredi kullanamama veya yeterli ticari kredi kullanamama başarısızlıkta önemli olmaktadır.

4- Küçük işletmelerin bütün yükünün genellikle bir kişinin omuzlarında olması, finansmanla ilgili sorunlara yeterli zamanın ayrılmasını engellemektedir. Böyle olunca işletmeyle ilgili finansal planlama ve finansal denetim yapılamamaktadır. Bunun sonucu olarak kasa, alacaklar, stoklar, gelirler ve giderlerle ilgili harcamalar gelişigüzel yapılmaktadır.

5- Küçük girişimcileri başarısız yapan bir başka finansal neden bankaların takındıkları olumsuz davranışlardır. Bankalar açısından bunun nedeni, küçük işletmelerde muhasebe verilerinin yetersiz olması veya olmaması olarak belirtilmektedir. Öte yandan, bankalar yüzlerce küçük işletmeye kredi açmak yerine bir büyük işletmeye kredi açmayı tercih etmektedirler. Bunun yanında, küçük işletme hayatının devamı, girişimcinin yaşamına bağlı olduğundan, bankalar genelde küçük işletmeler aleyhine bir politika uygulamaktadırlar⁸.

6- Bankalardan yeterli fonu sağlamıyan küçük işletmelerin Türkiye açısından menkul kıymet ihracı ile fon sağlamaları da mümkün değildir. Hatta sermaye piyasasının gelişmiş olduğu ülkelerde bile menkul kıymet ihracı çok zor gerçekleşmektedir. Başka bir anlatımla, menkul kıymet ihracı mümkün olsa bile, işletmeye maliyeti çok yüksek olmaktadır. Çünkü, gerek sermaye piyasası araçları ve gerekse en son menkul kıymet alıcıları küçük işletmelerin menkul kıymetlerine yatırımı çok riskli bulmaktadırlar. Bu nedenle küçük işletmelerin sermaye piyasasından yararlanmaları için başka yollar aranmaktadır.

7- Bağımsız olma arzusuyla küçük işletmelerin hukuki yapılarını değiştirerek büyümek istememeleri, yaşamlarının sona ermesine neden olmaktadır.

8- Enflasyon sonucu artan fiyatlar, girdi maliyetlerini yükseltmekte, mevcut sermayeyi giderek azaltma ve işletmeye başarısızlık ortamı hazırlamaktadır. Enflasyon, ekonomik durgunluk, sıkı para politikası, yükselen maliyetler, belirsiz arz kaynakları, küçük işletmeleri yaşama savaşıyla karşı karşıya bırakmaktadır⁹.

III. FİNANSAL SORUNLARA ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

Son yıllarda başta Amerika Birleşik Devletleri ve Japonya gibi gelişmiş ülkelerde küçük işletmelere yardım çalışmalarına büyük önem vermeye başlanmıştır. Küçük işletmelerin başarısızlıklarında finansal olayların ilk sırayı aldığı tesbit edil-

7 Ali Ceylan, "Küçük işletmelerin sermaye gereksiniminin belirlenmesi", B.İ.T.İ.A. Dergisi, Cilt VII, No: 3, Eylül 1978, s. 257.

8 Business Week, Executive Portfolio Special Report on Major Business Problems, Mc Graw Hill, 1978, s. 77.

9 Business Week, a.g.k., s. 73.

dikten sonra, finansman teori ve uygulaması konusunda küçük girişimcilere bilgi aktarılmasına başlanmıştır. Bu tür çalışmalara ülkemizde de ayrı bir önem verilmesi zorunludur. Çünkü, Türk küçük girişimcisinin de en önemli sorunu işletme olaylarını finansal olarak ifade edememesidir. Yukarıda belirtilmeye çalışılan finansal sorunlara çözümler şunlar olabilir.

1- Her şeyden önce yatırıma karar veren küçük girişimci işe bizzat başlama veya devren satın alarak başlama şansına sahiptir. İşyerini devren satın almanın kurmaktan daha iyi olacağını savunanlar çoğunluktadır¹⁰. Bunun nedeni, işyeri kurulurken sözkonusu olacak hataların devren satınalma ile giderilebileceğidir. Daha önce belirtildiği gibi, yeni bir işyeri kurulurken sermaye gereksinimini belirlemek güç bir iştir. Özellikle yetersiz sermayeyle işe başlama veya sabit varlıklara aşırı yatırım sorunlar yaratmaktadır. Eğer girişimci işe bizzat başlayacaksa yapılacak yatırımın çok ayrıntılı bir listesini hazırlamalıdır. İşyeri kiralamak, başlangıç stoku almak ve araç gereç satınalmakla işe başlamak başarısızlığın ilk nedenidir. Ayrıntılı yatırım veya harcama listesi hazırlanırken fiyat artışları da gözönüne alınmalıdır. Öte yandan girişimci, birkaç ay içerisinde kâr elde edemeyeceğini düşünerek hareket etmelidir. Başka bir deyişle, kendisinin, ailesinin, çalışanların, işyerinin birkaç aylık giderlerini de yatırım harcaması içerisinde almalıdır. Eğer başlangıç sermayesi yetersiz ise, işyerini, makine aracı ve gereçlerini satın almak yerine kiralamak veya taksitlerle satınalmak düşünülmelidir. Öte yandan, yeni makine ve alet satınalmak yerine kullanılmış makine ve tezgahlar, satın alınacak sermaye gereksinimi azaltabilir.

2- Yeni işyeri açılırken makine yerine işçi ikame ederek sabit sermaye yatırımı azaltılabilir. Ancak işletmenin üreteceği malın özelliği ve rakiplerin durumu sınırlayıcı bir rol oynayabilir.

3- İşletme hayatının belirli dönemlerinde müşteri siparişlerini karşılayamama veya işlerin kesilme riskine rağmen, stoklarını belli bir seviyeye kadar düşürebilir¹¹. Ayrıca işletmede birkaç çeşit mal üretiliyorsa, en kolay pazarlanabilir malı üreterek ve bunu peşin veya kısa vadeli kredi ile satarak, daha süratli bir nakit girişi sağlanabilir. Başka bir ifade ile, peşin veya kısa vadeli satın almak isteyen müşterilere satış yapmak benimsenerek, sermaye gereksinimi azaltılabilir. Ancak böyle bir durumda peşin satışlar için uygulanacak iskontonun belirlenmesi gerekir.

4- İşletme sahibi hammadde veya mamül madde alışlarındaki finansal yükünü kısmen veya tamamen hafifletmek için daha büyük işletmeler hesabına fason çalışabilir. Öte yandan ticari kredi kullanmak isteyen küçük işletme sahibi satıcıları iyi tanımak ve aralarındaki rekabeti izlemeye çalışmalıdır. Böylece hangi satıcıdan ne kadar bir zaman için kredi kullanılacağını saptayabilir.

5- Küçük girişimci işçilik giderlerinde finansman yükünü azaltmak için, fason iş yaptırabilir.

6- Ödemeler genellikle nakit yerine çekle yapılmalıdır. Böylece girişimcinin fon yaratması sözkonusu olacaktır.

10 Ali Ceylan, "Satın Alınacak Küçük Bir İşletmenin Değerlendirilmesi", Finansal Yönetim ve Yatırım Planlaması Dergisi, Mart 1983, s. 153.

11 Ali Sait Yüksel - O. Donnel John L., Para Bulma (Finansman) nın Seçilmiş Konuları, Ayyıldız Matbaası A.Ş., Ankara, 1970, s. 205.

7- İşyerinin açılışında yapılacak masraflar eğer mümkünse taksitler halinde yapılmalıdır.

8- Küçük işletmeler alacaklarını tahsil edememe yanında sık sık borçlarını ödememe durumuyla da karşılaşır. Bunun nedeni alacakların ve borçların yönetimine gereken önemin verilmesidir. Başka bir ifadeyle nakit bütçesinin yapılmamasıdır.

Küçük girişimci başlangıçta peşin ve krediyle satış konusunda karar vermeli dir. Eğer krediyle de satış yapılacaksa, hangi müşterilere ne kadar ve toplam olarak kaç liralık kredi açılacağı belirlenmelidir. Genel olarak akraba ve arkadaşlara borç para verilmemeli ve krediyle mal satılmamalıdır. Öte yandan sıkılgan, alacağını isteyecek girişimcilerin krediyle satış yapmamaları gerekir.

Krediyle satış yapmaya karar vermiş girişimciler açık hesap yerine, çek, bono gibi bir belge almayı politika olarak benimsemelidirler. Çünkü belgeye bağlanan alacakların ödenmeme riski daha az olmaktadır. Bunun yanında girişimci, sözkonusu belgelerin karşılığında kredi sağlayabileceği gibi, iskonto ettirerek vadeden önce nakit girişi sağlayabilir.

Buna karşılık girişimci borçlanma durumunda mümkün olduğu kadar bir belge vermemeye çalışmalıdır.

9- Küçük girişimciler genellikle uzun vadeli sermaye gereksinimlerini öz kaynaklardan karşılarlar. Bunun nedeni uzun vadeli kredi sağlayamamalarıdır^{1 2}. Oysa başta ortak istenmemesi nedeniyle öz sermaye yetersiz kalmaktadır. Bu nedenle küçük işletmelerde uzun vadeli varlıkların finansmanı için kısa vadeli fonlar kullanılmaktadır. Bunun sonucu olarak toplam sermaye içerisinde öz sermayenin payının az olması kredinin maliyetinin yükselmesine neden olmaktadır. Ayrıca sabit varlıkların kısa vadeli fonlarla finanse edilmeye çalışılması, işletmenin sık sık finansal sorunlarla karşılaşmasına neden olmaktadır.

IV. KÜÇÜK İŞLETMELERİN FİNANSAL SORUNLARIYLA İLGİLİ UYGULAMA

Bursa ve İnegöl'de 1980 ve 1982 yıllarında küçük işletmelerin finansal sorunlarıyla ilgili iki anket çalışması yapılmıştır. 1980 yılında yapılan uygulama kapsamına Bursa'da faaliyet gösteren 56 ipekli dokumacı, 36 madeni dökümcü ve 8 tabak işyeri olmak üzere toplam 100 işyeri alınmıştır. Anket soruları küçük girişimcilerle görüşme yapılarak cevaplandırılmıştır. Elde edilen sonuçlardan bazıları şunlardır^{1 3}.

12 Ernest W. Walker - J. William Petty II, Financial Management of the Small Firm, Prentice - Hall, Inc., Englewood Cliffs, New Jersey, 1978, s. 162.

13 Ali Ceylan, Küçük İşletmelerin Finansal Yönetimi ve Bursa Bölgesinde Bir Uygulama, Bursa, 1982, s. 75.

1- Ortağınız var mı sorusuna alınan cevaplar aşağıdaki gibidir.

	<u>İpekli Dokumacılar</u>	<u>Madeni Dökümcüler</u>	<u>Tabaklar</u>
Evet	% 20	% 54	% 34
Hayır	% 80	% 46	% 66
2- İşe nasıl başladınız?			
Kendim açtım	% 76	% 85	% 09
Devren satın aldım	% 24	% 15	% 11
3- İşyerinizi açarken gerekli sermayeyi aşağıdaki kaynaklardan hangilerinden karşıladınız?			
Kendi öz kaynaklarımdan	% 84	% 85	% 78
Akraba ve arkadaşlardan borç	% 64	% 65	% 56
Ticari kredi	% 24	% 19	% 22
Banka kredisi	—	% 7	—
4- Bankalardan kredi isterken nelerin gerekli olduğunu biliyor musunuz?			
Evet	% 28	% 46	% 67
Hayır	% 72	% 54	% 33
5- Halk bankasının sizce aksayan yönleri nelerdir?			
— Kredileri çok yetersiz.			
— Formaliteleri çok ve uzun zaman alıyor.			
— Krediler kullandırılmıyor.			
6- Gelir ve giderlerinizi yazılı olarak tahmin etmeye çalışıyor musunuz?			
Evet	% 32	% 36	% 56
Hayır	% 68	% 64	% 45

Bu araştırmadan elde edilen sonuçlardan birisi, cirosu veya gelir seviyesi en düşük iş kolunun dokumacılar olduğudur. Ciro en yüksek iş kolu ise tabaklardır. Ciro veya iş hacminin artması işletme sahiplerinin banka kaynaklarını kullanmak, nakit bütçesi yapmak gibi finansal konulara ağırlık verdiklerini ortaya çıkarmıştır.

1982 yılında 100 küçük mobilya imalatçısıyla İnegöl'de yapılan anket sonuçlarından bazıları aşağıdadır. Bu araştırmada küçük mobilyacı tanımını en fazla 10 işçi çalıştıran iş yerleri olarak alınmıştır¹⁴.

1- Küçük mobilyacıların fon gereksinimleri fazla olmasına rağmen, İnegöl'de anket kapsamına alınan mobilyacıların ancak % 60'ının Esnaf Kefalet Kooperatifine üye oldukları saptanmıştır. Krediyeye olan aşırı gereksinime rağmen, Esnaf Kefalet Kooperatifi aracılığıyla sağlanan kredinin çok düşük olması üyeliği çekici kılamaktadır. Üye başına kredi tutarı 40.000 lira olarak saptanmıştır. Esnaf Kefalet Kooperatiflerine üye olmayan küçük mobilyacılar da gözönüne alınırsa, imalatçı başına kredi tutarı yarı yarıya düşecektir. Sözkonusu kredinin çok yetersiz olduğu saptanmıştır. Bu nedenle kredilerin genellikle amaç dışı kullanıldığı belirlenmiştir.

14 Ali Ceylan - Erhan Kocabaş, "Mobilya İmalatçıların Sorunları", Bursa Hakimiyet Gazetesi, 29.10.1982, s. 1.

2- Yeni işe başlayan küçük bir mobilyacının fon kaynakları şu şekilde saptanmıştır.

<u>Kaynaklar</u>	<u>%</u>
Öz kaynaklar	70
Yabancı kaynaklar	30

3- Yeni bir makina ve alet almında fon kaynakları şu şekilde tesbit edilmiştir.

	<u>%</u>
Öz kaynak	53
Esnaf Kefalet Kooperatifi	10
Ticari Kredi	24
Diğer Krediler	13

4- Peşin vergi uygulamasının ilk defa yapıldığı sözkonusu dönemde örneğe giren 100 mobilyacıdan 33'ü peşin vergisinin tamamını, 17'si ilk taksidini, 40'ı hiç ödeme yapmadığını, 10'u ise yeni işe başlamaları nedeniyle peşin vergiye muhatap olmadıklarını belirtmişlerdir. Peşin vergi ödeyenlerin % 50'si öz kaynaklarıyla, % 41'i ise borç olarak ödeme yaptıklarını belirlemişlerdir. Bu sonuç, küçük mobilya imalatçılarının nakit durumlarının çok yetersiz olduğunu ve marjda çalıştıklarını göstermektedir.

5- Küçük mobilyacıların % 97'sinin muhasebe kayıtlarının serbest muhasebeciler tarafından tutulduğu tesbit edilmiştir. Bu sonuç, küçük işletmelerde muhasebenin bir zorunluluk gereği tutulduğunu göstermektedir. Bu anlayış küçük işletmelerde pahalıya mal olmaktadır. Çünkü muhasebe verileri yeterli olmadığı için işletmenin başarısı ölçülemediği gibi, kredi kurumlarına karşı da güven verilememektedir.

V. SONUÇ VE ÖNERİLER

Küçük işletmelerin Türkiye ekonomisi içerisinde çok önemli yerlerinin olduğu tartışılmaz bir gerçektir. Buna karşılık, sözkonusu birimlerin sorunlarının çözümüne gereken önemin verilmediği de ortadadır. Küçük işletmelerin en önemli sorunlarından birisini finansal sorunlar oluşturmaktadır. Küçük girişimciler genellikle teknik yönleri ağır basan kişilerdir. Bu nedenle finansal yönetim konusunda yeterli seviyede bilgi sahibi değildirler. Onun için nakit varlıklara, stoklara, alacaklara, sabit varlıklara yatırım ve yönetim konusunda eğitilmelidirler. Öte yandan kredi sağlayan kurumlara yaklaşım konusunda küçük girişimciler yeterli bilgiye sahip değildirler. Küçük işletme verilerini yetersiz bulan finans kurumları ise kredi sağlama konusunda isteksiz davranmaktadırlar. Ayrıca yüzlerce küçük işletme yerine bir büyük işletmeye kredi vermeyi tercih etmektedirler. Bunun sonucu olarak Türkiye'de küçük girişimci ya tefeci piyasasından yüksek maliyetli kredi kullanmakta ya da Halk Bankası kredilerine bağlı kalmaktadır.

Ancak Halk Bankası kredilerinin çok yetersiz olduğu bir gerçektir. Aşağıdaki tablo durumu daha iyi bir şekilde ortaya koymaktadır¹⁵.

15 "Esnaf-Sanatkâr ve Küçük Sanayici Kredileri", Görüş, Türk Sanayicileri ve İş Adamları Derneği, Cilt II, Sayı 9, Eylül 1983, s. 28.

**Esnaf-Sanatkâr ve Küçük Sanayicilere Verilen Mesleki
Kredilerinin Toplam Banka Kredileri İçindeki Yeri**

Esnaf-Sanatkâr ve K. Sanayi Kredileri		Toplam Banka Kredileri	
Yıllar	Milyon (TL)	Milyon (TL)	1/2 %
1977	8.270	335.153	2.47
1978	11.956	410.895	2.91
1979	18.740	591.586	3.17
1980	29.137	966.455	3.01
1981	47.129	1.627.508	2.90

Küçük işletmelerin finansal sorunlarına yardım için Halk Bankası kaynaklarını artırılması gerekir. Ancak Halk Bankası'nın sorunu çözemeyeceği de bir gerçektir. Bunun için, ticari banka kredilerinin belli bir oranının küçük işletmelere verilmesi sağlanmalıdır. Öte yandan Halk Bankası, kredi vermek yanında, anonim şirket şeklinde kurulmuş küçük ve orta işletmelerin menkul kıymetlerine yatırım yapabilir. Daha sonra bu menkulleri genel yatırımcılara satarak bir başka işletmenin menkul kıymetlerini satın alabilir. Böylece Türkiye'de sermaye piyasasının yerel olarak gelişmesine öncülük de edilmiş olunur.

Sosyal Sigortalar ve Bağ-Kur pirimlerinin önemli bir tutarını küçük işyerleri ödemektedir. Bu nedenle ilgili kurumların fonları daha fazla bir oranda küçük işletmelere kullanılmalıdır. Örneğin, Halk Bankası aracılığıyla sözkonusu fonlar küçük işletmelerin menkul kıymetlerine yatırılabilir. Böylece şirketleşme olgusu ve sermaye piyasasının gelişmesi de teşvik edilmiş olacaktır.

KAYNAKLAR

- Ali Ceylan, "Küçük İşletmelerin Finansal Sorunları", Finansal Yönetim ve Yatırım Planlaması Dergisi, Yıl 3, Sayı 12, Aralık 1981.
- Ali Ceylan, "İşsizliğe Karşı Küçük İşletmeler", Milliyet, 11 Eylül 1980.
- Ali Ceylan, "Küçük İşletmelerin Sermaye Gereksiniminin Belirlenmesi", BİTİA Dergisi, Cilt VII, No: 3, Eylül 1978.
- Ali Ceylan, Küçük İşletmelerin Finansal Yönetimi ve Bursa Bölgesinde Bir Uygulama, Bursa, 1982.
- Ali Ceylan, "Satın Alınacak Küçük Bir İşletmenin Değerlendirilmesi", Finansal Yönetim ve Yatırım Planlaması Dergisi, Mart 1983.
- Ali Ceylan - Erhan Kocabaş, "Mobilya İmalatçılarının Sorunları", Bursa Hakimiyet Gazetesi, 29.10.1982.
- Ahmet Buldan, Türkiye'de Küçük İşletmelerin Kalkınmadaki Rolü Sempozyumu, Ankara, 17-18 Ekim 1983.
- A. Alev Baç, "Dünya'dan Çeşitli Örneklerle Küçük İşletmelerin Kalkınmadaki Rolü", Dünya'da ve Türkiye'de Küçük İşletmelerin Kalkınmadaki Rolü Sempozyumu, 17-18 Ekim 1983 Ankara.
- Ali Sait Yüksel - O. Donnel John L., Para Bulma (Finansman) nın Seçilmiş Konuları, Ayyıldız Matbaası A.Ş., Ankara, 1970.

